

TUTKIMUSOSIO

**Pohjois-Savon maakuntapuntari 2018,
KAKS – Kunnallisan kehittämissäätiön kyselytutkimus
pohjoissavolaisten mielipiteistä:**

1

Pohjois-Savossa kannetaan huolta maaseudulla asuvien ja huono-osaisten elinoloista

Pohjois-Savossa kannetaan huolta maaseudulla asuvien ja huono-osaisten elinoloista. Hyväosaisten uskotaan pärjäävän tulevaisuudessa entistä paremmin, käy ilmi KAKS – Kunnallisan kehittämissäätiön maakunnan asukkaiden näkemyksiä kartoittavasta tutkimuksesta.

Pohjoissavolaiset suhtautuvat maakuntauudistukseen hieman myönteisemmin kuin suomalaiset keskimäärin. Sote-uudistuksen jälkeen kunnille jäävät halutaan kuitenkin säilyttää kunnilla.

Maakuntavaaleja pidetään eurovaaleja tärkempänä. Kolme neljästä on suoran vaalin kannalla ja äänestämässä maakuntavaaleissa kävisi seitsemän kymmenestä. Ehdokkaaksi maakuntavaaleihin kysyttäessä olisi valmis joka kymmenes ja maakunnallisen lautakunnan jäseneksi joka viides pohjoissavolainen.

Ehdokkuuksia eri vaaleissa halutaan rajoittaa. Neljä viidestä ei pidä hyvänä, että sama henkilö on ehdolla kunta-, maakunta- ja eduskuntavaaleissa.

Puolet haluaisi valita maakuntajohtajan suorilla vaaleilla. Maakunnallista aloiteoikeutta kannattaa seitsemän kymmenestä.

Pohjois-Savossa luotetaan neuvola- ja yleislääkäripalveluissa julkiseen palveluntarjoajaan ja erikoislääkäripalveluissa yksityiseen.

Tuoreimmassa maakuntiin kohdistetussa tutkimuksessa asukkaat puntaroivat elinolojen kehitystä maakunnassa, alueellista itsehallintoa, osallistumista ja kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia sekä sote-palveluiden valinnanvapautta. Tässä yhteenvedossa tarkastellaan tiivistetysti keskeisiä tutkimuksen tuloksia Pohjois-Savon osalta.

Maaseudulla asuvien, ikäihmisten ja huono-osaisten elinolot huolettavat Pohjois-Savossa

Näkemyksiä oman maakunnan elinolojen kehityksestä selvitettiin tutkimuksessa siten, että vastaajille esitettiin lista väestöryhmiä. Heiltä kysyttiin, millaiseksi näkevät näiden väestöryhmien elinolojen kehittyvän omassa maakunnassa seuraavan kymmenen vuoden aikana.

On vain yksi väestöryhmä, jonka kohdalla enemmistö (68 %) Pohjois-Savon asukkaista odottaa elinolojen kehittyvän parempaan suuntaan, hyvätuloiset.

Kuuden väestöryhmän elinolojen otaksutaan maakunnassa kulkevan vääjäämättömästi huonompaan suuntaan. Nämä ovat maaseudulla asuvat (74 %), viljelijät (74 %), huonotuloiset (73 %), eläkeläiset/ikäntyneet (73 %), työttömät (68 %) ja opiskelijat (52 %). Lisäksi lähes joka toinen on huolissaan lapsiperheiden asemasta.

2

Pohjois-Savon asukkaiden odotukset eri väestöryhmien elinolojen muutoksesta poikkeavat jonkin verran koko maan väestön keskiarvosta. Pohjois-Savon asukkaat ovat keskimäärää useammin huolissaan maaseudulla asuvien, viljelijöiden ja ikääntyneiden elinoloista tulevaisuudessa.

Suoria maakuntavaaleja kannatetaan – rajoja ehdokkaaksi asettautumiselle

Tutkimuksessa selvitettiin mielipiteitä maakuntavaaleista ja maakuntavaltuustosta. Selvä enemmistö (75 %) Pohjois-Savossa asuvista pitää hyvänä sitä, että kansalaiset voivat vastaisuudessa valita päättäjät maakuntiin suorilla vaaleilla. Vain reilu neljännes (28 %) pohjoissavolaisista sanoo, että kunnanvaltuustojen pitäisi valita päättäjät maakuntaan kuntakohtaisten kiintiöiden puitteissa.

Eräiltä osin Pohjois-Savossa asuvat ovat taipuvaisia rajaamaan maakuntavaaliehdokkaaksi asettautumista. Neljä viidestä (79 %) katsoo, että samojen ihmisten ei pidä olla päättämässä valtakunnan, maakuntien ja kuntien asioista. Lähes kolmasosa (31 %) ilmoittaa, että ehdokkuuden rajaaminen eri vaaleissa olisi epädemokraattista.

Lähes joka toinen (49 %) olettaa, että maakuntavaltuustolla ei tule olemaan todellista päätösvaltaa. Reilu neljännes (27 %) uskoo, että maakuntavaltuusto kykenee toimimaan vastuuntuntoisesti koko maakunnan edun huomioon ottaen. Yli kolmannes (36 %) arvioi, että maakuntavaltuusto tulee olemaan kansalaisten vaikutusmahdollisuuksien toimiva väylä. Kolme viidestä (59 %) uskoo, että maakuntavaltuusto ajaa lähinnä suurten kaupunkien asiaa.

Pohjois-Savossa asuvien keskuudessa on keskimäärää enemmän niitä, joilla ei ole mielipidettä maakuntavaaleista tai maakuntavaltuustosta verrattuna koko maan väestöön.

Joka toiselle on tärkeää, että Pohjois-Savo on yksi uudistuksessa perustettavista maakunnista

Suhtautumista maakunnalliseen itsehallintoon selvitettiin kuudella asenneväittämällä. Kaksi viidesosaa (40 %) Pohjois-Savon asukkaista pitää nykyistä 18 maakunnan jakoa hyvänä perustana sote- ja maakuntauudistukselle. Joka toiselle (52 %) on tärkeää, että oma maakunta on yksi uudistuksessa perustettavista maakunnista.

Kaksi viidestä Pohjois-Savossa asuvista (40 %) yhtyy väittämään, jonka mukaan ”maakunnilla tulee olla samanlainen itsehallinto kuin kunnilla nykyisin”. Eri mieltä on pienempi joukko (32 %). Reilu neljännes (28 %) Pohjois-Savon asukkaista ilmoittaa, että maakunnat eivät tarvitse minkäänlaista itsehallintoa. Yli neljännes (28 %) ei osaa ottaa kantaa lainkaan.

Ajatus kuntien lakkauttamisesta ja kaikkien tehtävien siirtämisestä maakunnille on Pohjois-Savossa asuvien mielestä ikävä asia (70 %). Neljännes (25 %) kannattaa ja lähes puolet (45 %) vastustaa maakuntaveroa.

Pohjois-Savon asukkaat suhtautuvat maakuntauudistukseen hieman myötämielisemmin kuin suomalaiset keskimäärin. Pohjois-Savon asukkaiden joukossa on myös keskimäärää enemmän niitä, jotka eivät pysty ottamaan kantaa kysymyksiin maakunnallisesta itsehallinnosta.

Vajaa kolmannes siirtäisi elinkeinojen edistämisen maakunnan vastuulle

Tutkimuksessa vastaajille esitettiin joukko sote-uudistuksen jälkeen kunnille jääviä tehtäviä. Heiltä kysyttiin, mitkä kaikki kunnille jäävistä tehtävistä ovat sellaisia, jotka tulisi myös siirtää maakunnan vastuulle.

Tulosten mukaan ei juuri löydy asioita, joita enemmistö haluaisi jatkossa siirtää maakunnan vastuulle. Eniten kannatusta saa elinkeinojen edistäminen (yritysten toimintaedellytykset, yritysneuvonta jne.), jonka vajaa kolmannes (31 %) olisi valmis luovuttamaan maakunnalle.

Pohjois-Savon asukkaiden keskuudessa on keskimäärää enemmän niitä, joilla ei ole mielipidettä verrattuna koko maan väestöön keskimäärin.

Maakuntavaalit eurovaaleja tärkeämmät

Vastaajilta kysyttiin, kuinka tärkeiksi he kokevat eri tavat vaikuttaa päätöksiin ja toimintatapoihin hallinnon eri tasoilla. Selvästi tärkeimmäksi vaikuttamisen kanavaksi kysytyistä koetaan äänestäminen eduskuntavaaleissa. Pohjois-Savossa asuvista vähintään melko tärkeänä tätä pitää miltei yhdeksän kymmenestä (88 %).

Mahdollisuutta äänestää kuntavaaleissa pitää tärkeänä neljä viidestä (83 %), maakuntavaaleissa yli kaksi kolmesta (71 %) ja eurovaaleissa kolme viidestä (61 %) pohjois-savolaisesta.

Pohjois-Savon asukkaiden näkemykset poikkeavat jonkin verran koko maan väestöstä. Äänestäminen eri vaaleissa on hieman vähemmän tärkeää kuin maan asukkaiden keskuudessa keskimäärin.

Yksi kymmenestä voisi miettiä valtuustoehdokkuutta

Kokonaisuutena luottamustehtävistä suuresti kiinnostuneiden osuudet ovat kauttaaltaan suhteellisesti jokseenkin pieniä mutta absoluuttisesti suuria. Melko suurta kiinnostusta kohdentuu kunnallisten lautakuntien jäsenyyksiin (23 % erittäin tai melko mieluista). Ainoastaan hieman vähemmän kiinnostusta suuntautuu maakunnallisen toimielimen (esim. lautakunta) jäsenyyteen (erittäin tai melko mieluinen 22 %). Joka kymmenes (10 %) voisi lähteä maakuntavaaliehdokkaaksi pyydettyäessä. Pohjois-Savon asukkaat ovat vähemmän kiinnostuneita luottamustehtävistä kuin kansalliset keskimäärin maassamme.

Pohjois-Savossa asuvat luottavat neuvola- ja yleislääkäripalveluissa julkiseen palveluntarjoajaan

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutoksen (soteuudistus) yhteydessä on puhuttu valinnanvapaudesta. Käytännössä tämä tarkoittaisi, että julkisesti rahoitettuja sosiaali- ja terveystaluuja voisivat jatkossa tarjota asiakkaalle julkiset ja yksityiset toimijat (kuten yritykset, järjestöt ja säätiöt).

4

Seitsemästä palvelusta neljä on sellaisia, joissa julkiseen luotetaan enemmän kuin yksityiseen. Nämä ovat äitiys- ja lastenneuvolapalvelut (53 % valitsisi julkisen, 9 % yksityisen), yleislääkäripalvelut (47 % julkinen, 26 % yksityinen) sekä ikäänntyneiden kotihoito (36 % julkinen, 23 % yksityinen) ja palveluasuminen (33 % julkinen, 24 % yksityinen).

Yksityisiin palveluihin kohdentuu enemmän kiinnostusta erikoislääkäripalveluissa (37 % valitsisi yksityisen, 31 % julkisen) ja hammashoidossa (38 % yksityinen, 32 % julkinen). Fysioterapiapalveluissa syntyy tasatulos. Julkiseen ja yksityiseen luottavia on käytännössä lähes yhtä paljon.

Pohjois-Savossa asuvat suhtautuvat valinnanvapauteen kutakuinkin samalla tavoin kuin väestö maassamme keskimäärin. Pohjoissavolaiset luottavat kuitenkin yleislääkäripalveluissa keskimäärää hieman useammin julkiseen palvelutarjontaan verrattuna maan koko väestöön.

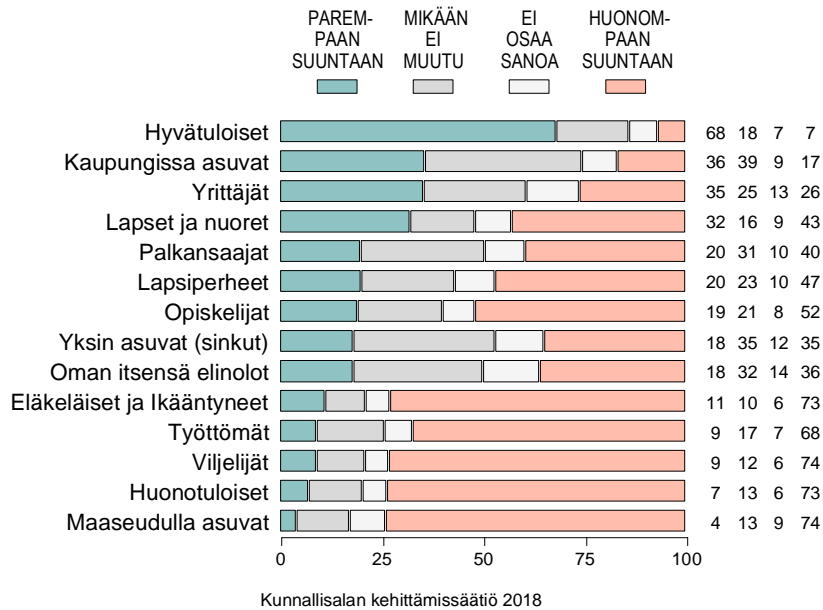
Tutkimuksen toteutus

KAKS – Kunnallissalan kehittämssäätiön tutkimuksen toteutti Kantar TNS Oy. Tutkimusaineisto on koottu internetpaneelissa toukokuussa 2018. Haastatteluja tehtiin Pohjois-Savossa 339. Vastaajat edustavat maakunnan 18 - 79 vuotta täyttänyttä väestöä. Tutkimuksen tulosten virhemarginaali on Pohjois-Savossa suurimmillaan noin viisi prosenttiyksikköä suuntaansa.

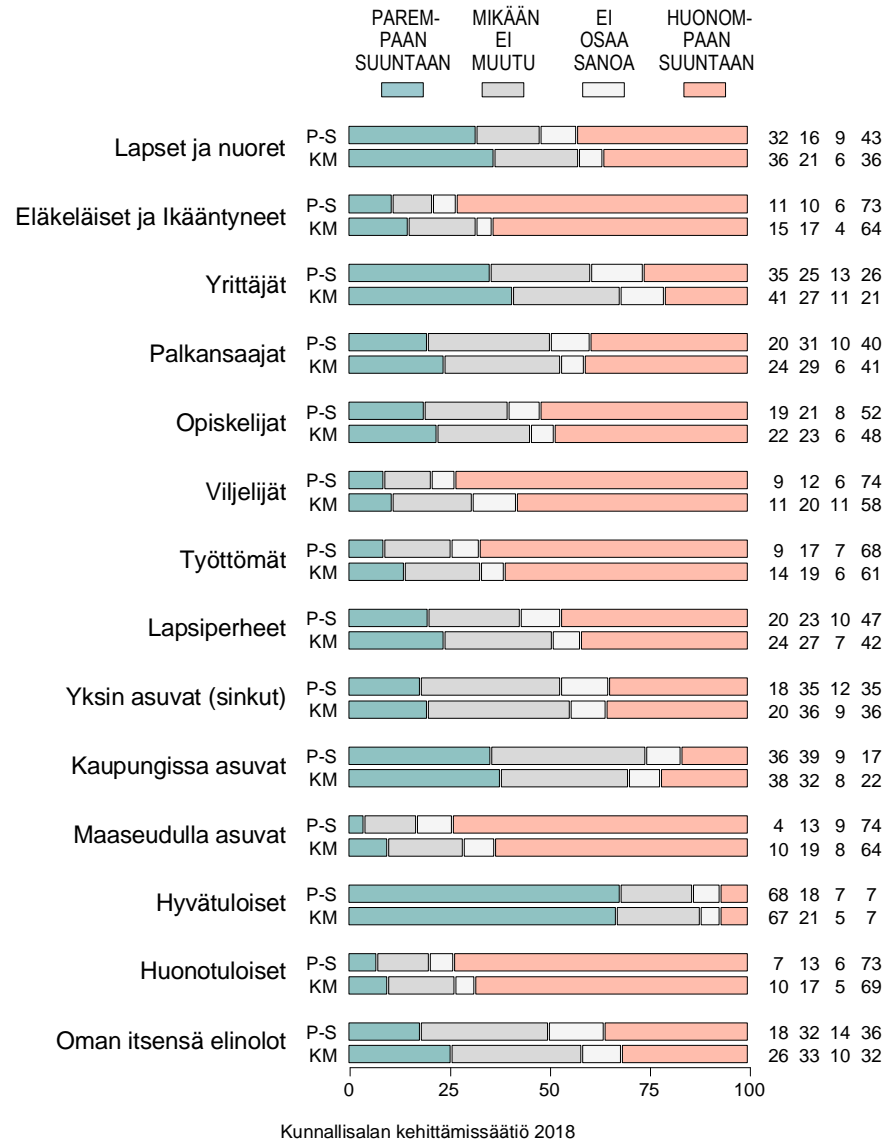
Maakunnan asukkaiden käsityksiä on verrattu koko maan 18 - 79 vuotta täyttänyttä väestöä edustavaan aineistoon. Koko maan väestöä edustava vertailuaineisto sisältää 6.193 haastattelua. Koko maata edustavassa aineistossa virhemarginaali on noin yksi prosenttiyksikkö suuntaansa.

Lisätietoja: Asiamies Antti Mykkänen, 0400 - 570087.

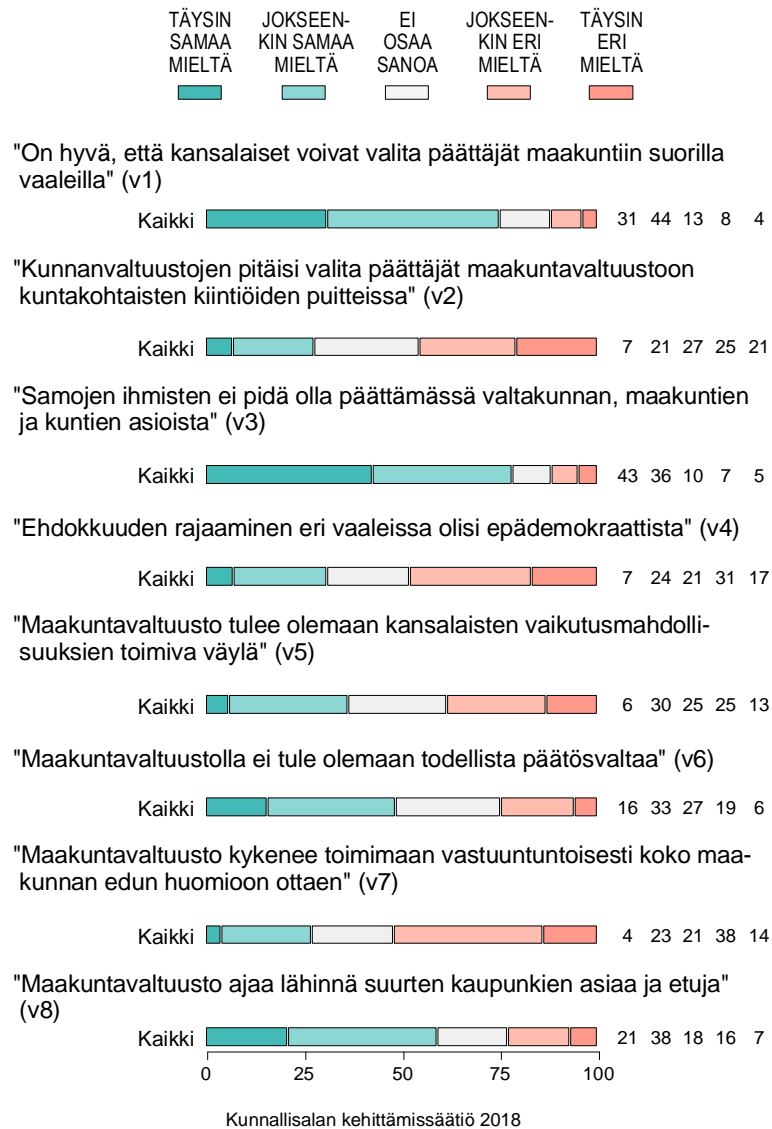
Kuvio 1-10. JOS AJATTELEE 10 VUOTTA ETEENPÄIN, MILLAISIKSI ARVIOI ERI VÄESTÖRYHMIEN ELINOLOJEN KEHITTYVÄN OMASSA MAAKUNNASSAAN: POHJOIS-SAVO (%).

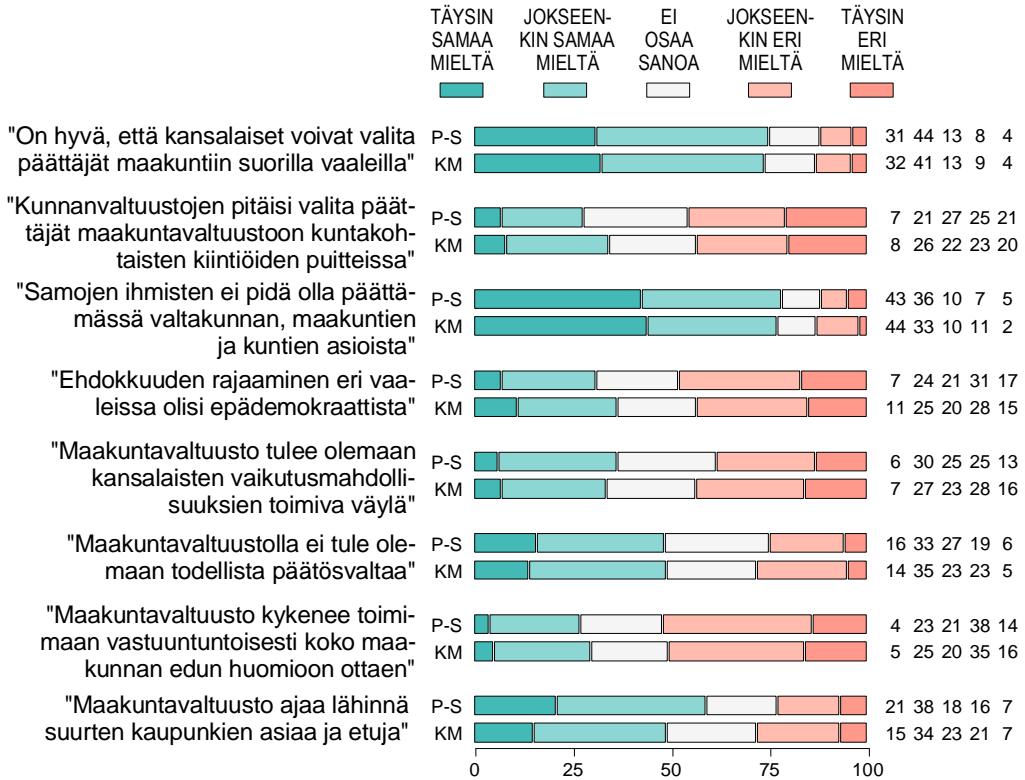
Kuvio 1-10v. MITEN ARVIOI VÄESTÖRYHMIEN ELINOLOJEN KEHITTYVÄN
MAAKUNNASSA: POHJOIS-SAVO (P-S) vs. KOKO MAA (KM, %).

Kuvio 2-10. SUHTAUTUMINEN MAAKUNTAVAALEJA JA -VALTUUSTOJA KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN: POHJOIS-SAVO (%).

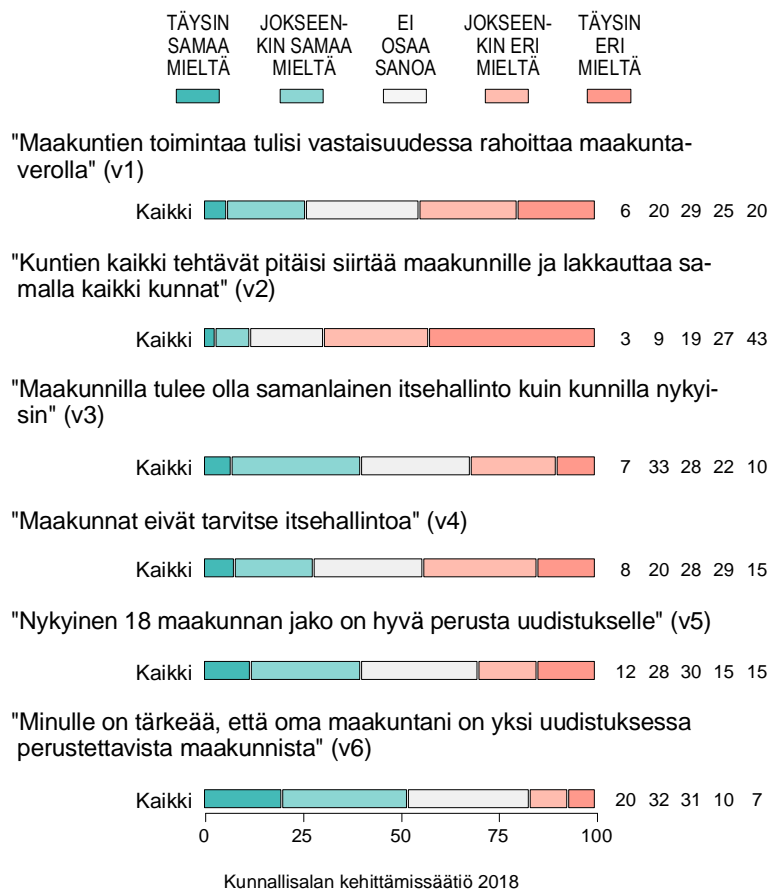

Kuvio 2-10v. SUHTAUTUMINEN MAAKUNTAVAALAJA JA -VALTUUSTOJA KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN: POHJOIS-SAVO (P-S) vs. KOKO MAA (KM, %).

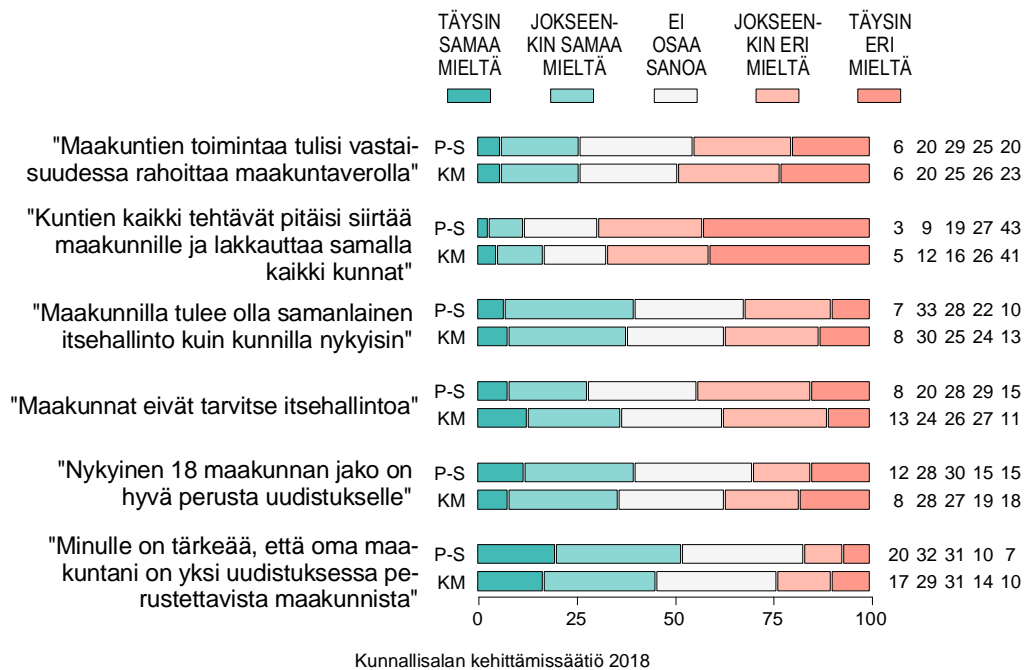

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2018

Kuvio 3-10. SUHTAUTUMINEN MAAKUNTAHALLINTOA KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN: POHJOIS-SAVO (%).

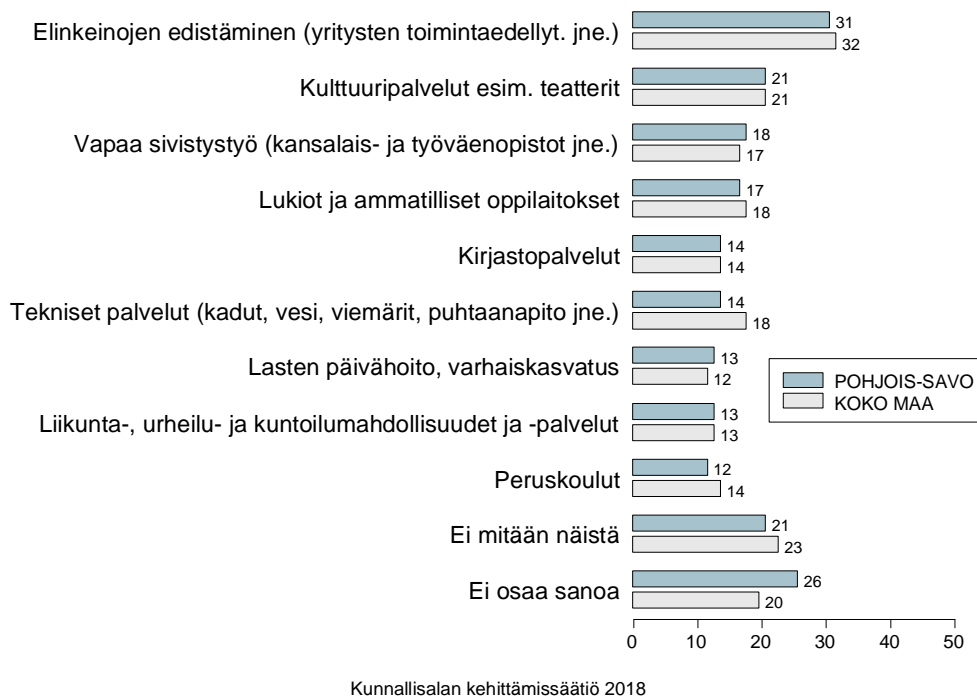
Kuvio 3-10v. SUHTAUTUMINEN MAAKUNTAHALLINTOA KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN: POHJOIS-SAVO (P-S) vs. KOKO MAA (KM, %).

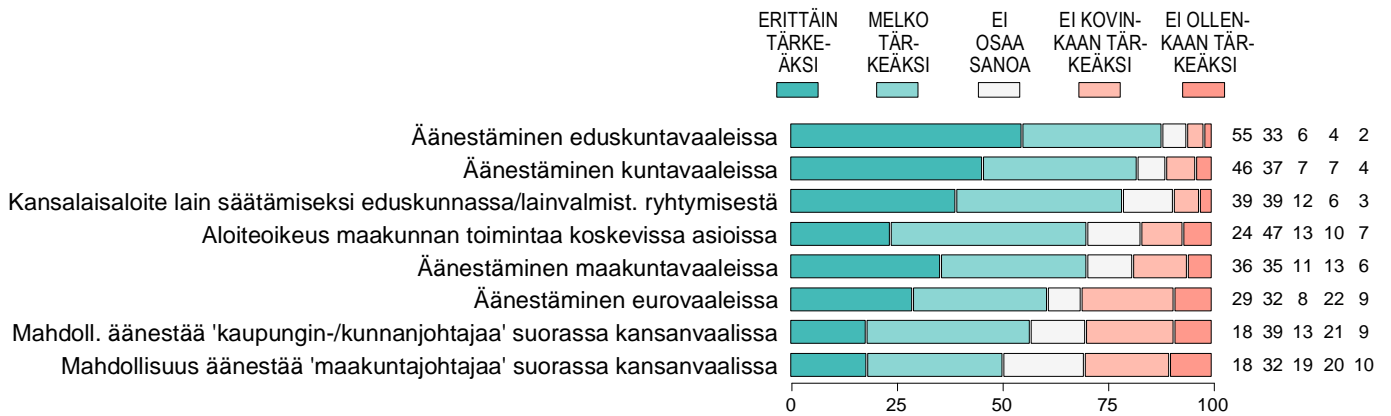
Kuvio 4-10. MITKÄ KAIKKI SEURAAVISTA KUNNILLE JÄÄVISTÄ TEHTÄVISTÄ OVAT SELLAISIA, JOTKA TULISI MYÖS SIIRTÄÄ MAAKUNNAN VASTUULLE: POHJOIS-SAVO (%).

Kuvio 4-10v. MITKÄ KAIKKI SEURAAVISTA KUNNILLE JÄÄVISTÄ TEHTÄVISTÄ OVAT SELLAISIA, JOTKA TULISI MYÖS SIIRTÄÄ MAAKUNNAN VASTUULLE: POHJOIS-SAVO vs. KOKO MAA (%).

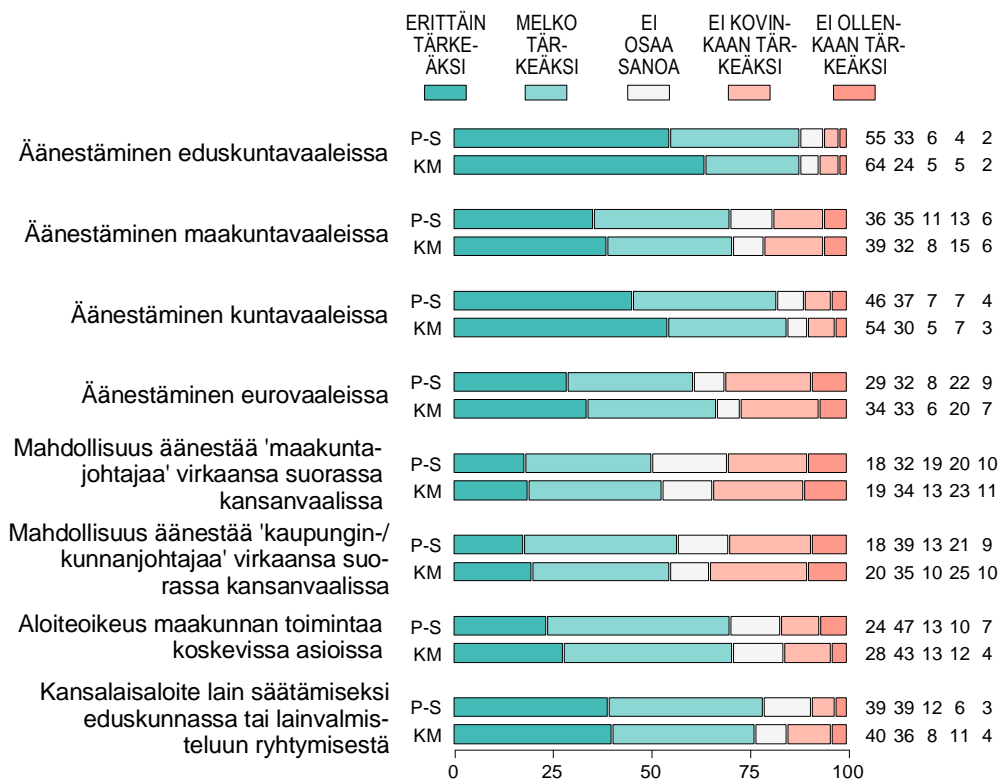

Kuvio 5-10. MITEN TÄRKEIKSI KOKEE SEURAAVAT TAVAT VAIKUTTAA PÄÄTÖKSIIN JA TOIMINTATAPOIHIN: POHJOIS-SAVO (tekstejä osin lyhennetty, %).

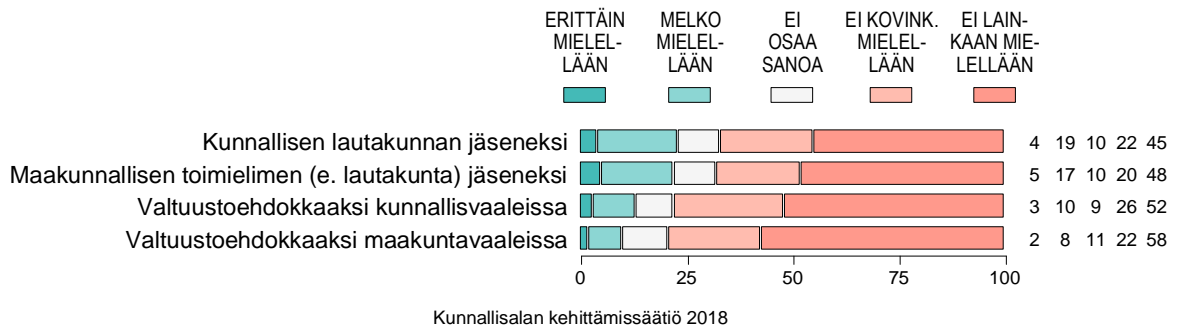
Kunnallissalan kehittämissäätiö 2018

Kuvio 5-10v. MITEN TÄRKEIKSI KOKEE SEURAAVAT TAVAT VAIKUTTAA PÄÄTÖKSIIN JA TOIMINTATAPOIHIN: POHJOIS-SAVO (P-S) vs. KOKO MAA (KM, %).

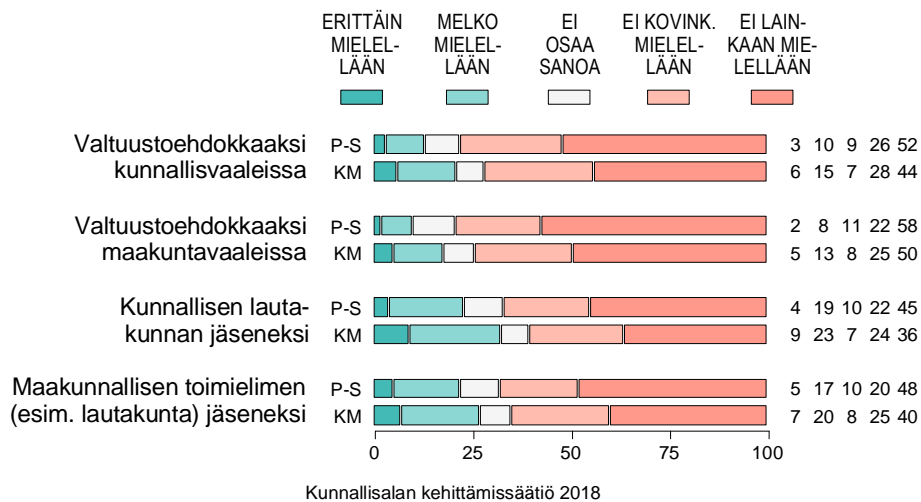

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2018

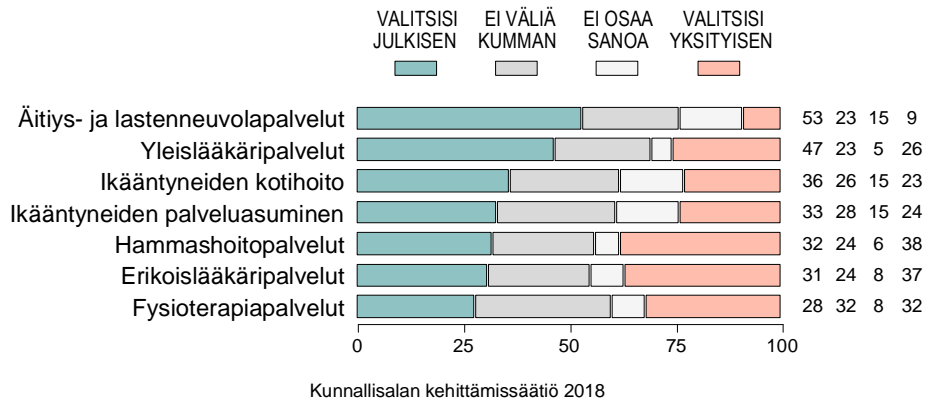
Kuvio 6-10. JOS ITSEÄ PYYDETTÄISIIN MUKAAN SEURAAVIIN YHTEISKUNNALLISIIN TEHTÄVIIN, KUINKA MIELUUSTI LÄHTISI MUKAAN: POHJOIS-SAVO (%).

Kuvio 6-10v. JOS PYYDETTÄISIIN SEURAAVIIN YHTEISKUNNALLISIIN TEHTÄVIIN, KUINKA MIELUUSTI LÄHTISI MUKAAN: POHJOIS-SAVO (P-S) vs. KOKO MAA (KM, %).

Kuvio 7-10. JOS TARVITSISI SEURAAVIA PALVELUITA JA TARJOLLA OLISI JULKINEN JA YKSITYINEN PALVELUIDEN TARJOAJA, NIIN MITEN MENETTELISI: POHJOIS-SAVO (%).

Kuvio 7-10v. JOS TARVITSISI SEURAAVIA PALVELUITA JA TARJOLLA OLISI JULKINEN JA YKSITYINEN PALVELUIDEN TARJOAJA, MITEN MENETTELISI: POHJOIS-SAVO (P-S) vs. KOKO MAA (KM, %).

